

**ТЕМА 10. ФОНЕТИЧНІ ПРАВИЛА ПРАВОПИСУ
СЛОВ'ЯНСЬКИХ ПРИЗВИЩ.
УТВОРЕННЯ ІМЕН ПО БАТЬКОВІ**

Вправа 1. Вставте пропущені літери *е* або *є*, поясніть правопис.

Зайц...в, П...тров, Голуб...в, ...лізаров, Усп...нський, Єгорич...в, Перев...рз...в, Мойс...в, Іса...в, Гур'...в, Благов...щ...нськ, Пис...мський, Л...вітан, Тург...н...в, Ал...кс...в, Л...сков, С...ров, В...рхоянськ, Горд...в, Малиш...в, Муромц...в, Перв...нц...в, Ор...хорово – Зу..во, Бакш...в, Б...рьозкін, Прокоф'...в, Б...лгород, М...шков, Ал...кс...вка, С...рг...в, Зу...вка, Губар...в, Тр...п...тов, Єфр...мов, Н...ва, Юр'...в, Ясн...в, Б...лор...цьк, Л...на, Ас...в, Б...ловезька пуца, Мал...в, Собол...в, Д...мич...в, Іноз...мц...в, Ф...дос...в, Косар...в, В...слав, С...нк...вич.

Вправа 2. Вставте пропущені літери *і* запишіть слова з літерою *и* в першу колонку, з *і* – в другу, з *ї* – в третю.

Бород...но, Гр...бачов, Пущ...н, Т...хонов, Бел...ков, Т...тов, Риж...ков, Дворн...ков, П...рк...н, Браг...на, Іль...нський, Тат...щев, Веніам...нов, Чиж...ков, Мар'янов...ч, Гол...цин, Мельн...ков, Кл...мук, Гагар...н, Сокольн...ки, Ш...ршов, Шар...ков, Рибн...ков, Мар'...нськ, Логв...нов, Тропк...н, Альох...н, Салтиков-Щедр...н, Ш...роков, Уточк...н, Челяб...нськ, Ситн...ков, Чурс...н, Купр...янов, Щук...но, Долг...х, Круш...нський, Прожог...н, Н...к...т...н, М...нін, Плотн...кова, Мит...щі, Ключ...ков, Лев...тов, Д...рявко, Та...ров, Огрен...ч, Дерюг...на, Вдов...н, К...рчанов, Ярошев...ч, Масленн...ков, Вас...льєва, Кольчуг...на, Дан...лов.

Вправа 3. Запишіть власні назви українською мовою.

А). Тютчев, Писарев, Гордеев, Лесков, Яковлев, Сергеев, Лебедев, Локтев, Зверев, Фадеев, Ананьїно, Покришкин, Ковалев, Третьяков, Озеров, Каменев, Кузнецов, Андреев, Юрьев.

Б). Татищев, Ільїн, Кривцун, Пушкін, Мельников, Герасимов, Малицын, Серик, Борисов, Привалов, Николаєв, Никитин, Гришин, Воинов, Довгих, Тихомиров.

В). Щипачёв, Воробьёв, Бугаёв, Ёлкін, Муравьёв, Золотарёв, Звонарёв, Щипачёв, Грачёв, Семёнов, Артёмов.

Вправа 4. Утворіть від поданих імен форми по батькові для осіб чоловічої та жіночої статі.

А. Андрій, Володимир, Ілля, Кузьма, Сава, Броніслав, Лука, Валерій.

Б. Олексій, Микола, Олег, Василь, Сергій, Микита, Данило.

Завдання

1. З'ясуйте, з якою літерою пишуться прізвища слов'янського походження *Нехорош...в, Аракч...в, Андр...єв, Усвятц...в*.

- I. Пишеться буква *е* після приголосних.
- II. Пишеться літера *е* в суфіксах *-ев, -еев* після шиплячих та *р, ц*.
- III. Пишеться літера *є* в суфіксах *-ев, -еев*.

У прізвищах, що подані в завданнях 2-5, визначте:

- чи всі вони відповідають нормам сучасної української літературної мови (якщо так, то позначте цифру **V**);
- якщо помилка є у двох варіантах – позначте відповідь **IV**;
- якщо помилка в одному, то позначте в якому саме (**I, II, III**),

2.

- I. Писарев, Ілієв, Подьячев.
- II. Грачов, Наседкін, Єршов.
- III. Нікітін, Прибилкін, Тимофєєв.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

3.

- I. Голицин, Миронов, Лєсков.
- II. Соловйов, Артџомов, Гагарін.
- III. Рєпін, Пивоваров, Філіппов.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

4.

- I. Рум'янцев, Горький, Гусєв.
- II. Крутиков, Татищєв, Лихачов.
- III. Федін, Степанов, Чичиков.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

5.

- I. Зверєв, Гуляєв, Тургєнєв.
- II. Озеров, Семенов, Ніколаєв.
- III. Лук'янов, Данилов, Казимирський.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

6. В якому варіанті ім'я по батькові написано неправильно.

- I. Андріївна, Савич, Миколович.
- II. Ілліч, Миколайович, Кузьмівна.
- III. Данилівна, Сергієвна, Олександрович.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

У завданнях 7-8 з'ясуйте значення фразеологізмів.

7. ПОЗИЧАТИ У СІРКА ОЧЕЙ

- I. Пильно дивитися.
- II. Заручитися.
- III. Втрачати почуття сорому.
- IV. Залишитися ні з чим.
- V. Здивуватися.

8. БРАТИ НА АРАПА

- I. Обдурювати.
- II. Ледарювати.
- III. Бути бідним.
- IV. Засмутитися.
- V. Робити щось без користі.

У завданнях 9-10 із поданих слів виберіть те, яке логічно сполучається із запропонованим словом.

9. НАГЛИЙ (А)

- I. Хлопець.
- II. Теорія.
- III. Смерть.
- IV. Організація.
- V. Книжка.

10. БАСКИЙ (А)

- I. Кінь.
- II. Втіха.
- III. Візерунок.
- IV. Гора, скеля.
- V. Маківка.

11. Визначте речення або словосполучення, в якому значення виділеного слова пояснено неправильно.

- I. *Ретельно* виконувати (старанно).
- II. Красивий *очкур* (обруч).
- III. Жалібно *скімлити* (плакати).
- IV. Смачний *трунок* (відвар).
- V. *Сутужне* становище (скрутне).

12. Визначте варіант, у якому порушено акцентологічну норму.

- I. Гелікоптер, бакалія.
- II. Генезис, начинка.
- III. Лантух, перевертень.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

13. Визначте кількість ненормативних словосполучень.

- I. З'їсти натошак.
 - II. Справочне бюро.
 - III. Насміхатися над ним.
 - IV. Річний вокзал.
 - V. Народ обнищав.
- Ненормативних: **1, 2, 3, 4, 5.**

14. В якому варіанті порушена лексична норма?

- I. Кватирка не відкривається.
- II. Одягти окуляри.
- III. Паплюжити пам'ять.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

15. Де неправильно вжито літеру г?

- I. Гонта, гримаса.
- II. Гульвіса, гречний.
- III. Гешефт, гніт.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.